

Dramaövertning

Vuković, Žana

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:942153>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISKA SPRÅK OCH LITTERATUR

Žana Vuković

DRAMAÖVERSÄTTNING

Examensarbete

Handledare: dr.sc. Goranka Antunović, izv.prof.

Zagreb, september 2018

Innehållsförteckning:

I. Inledning

II. Översättning

III. Översättningsprocesser

IV. Om översättning i litterära texter

V. Dramaöversättning

VI. ”Fröken Julie” och ”Gospođica Julija”

VII. Slutsats

Sažetak

Abstract

Litteraturförteckning

I. Inledning

I detta mastersarbete ska jag att undersöka översättningen av dramatexter. Först ska jag skriva om översättning i allmänhet och då ska jag beskriva de översättningsmetoder som används i dramatexter. Jag ska också illustrera några av dessa metoder med exempel från August Strindbergs "Fröken Julie" och dess kroatiska översättning, "Gospođica Julija". Tyvärr var översättningen från källspråket otillgänglig, så exemplet som används i detta mastersarbete är översättningen från tyska till kroatiska.

II. Översättning

II.1. Ordet översättningen kommer från det latinska ordet "translat-" och "transfere". "Trans" i "translat" betyder "över" och "latus" betyder "bära". "Latus" är en tidigare form av "ferre".¹ Ryska författare och poet Jevgenij Jevtusjenko säger: "En översättning är som en kvinna. Om en översättning är vacker, är den otrogen, om den är trogen är den inte vacker."² Några, som den italienska filosofen Umberto Eco, tror att översättning är misslyckandets konst, och den amerikanska poeten Robert Frost i sitt citat "Poesi är det som går förlorat i översättning"³ säger att essensen, det väsentliga förloras i översättning.

II.2. Idag används översättning och tolkning i alla språk och kulturer. På många språk använder människor samma ord för översättning och tolkning, även om det är två olika processer. Tolkning är vår interpretation, hur vi upplever någonting som vi ser, läser, hör etc. Till exempel, vår tolkning av en bok vi har läst behöver inte vara densamma som någon annans. Det är därför som ens tolkning är olik från alla andras. Men, tolkning är viktigt för varje översättning. När en översättare översätter, använder översättaren ibland ord som inte är en direkt översättning av målordet, utan snarare en form av kreativitet, som i själva verket är tolkning. Översättningar har en viktig betydelse för målspråket, dvs. det språk som texten översätts till.⁴ När översättare översätter en text använder han eller hon kunskap om olika kulturer och berikar språket med nya begrepp. Om det inte fanns någon översättning, skulle Shakespeare, Molière, Tjechov och många andra dramaförfattare inte existera i teatrar på

¹ Stevenson, A. & Waite, M. (2011) *Concise Oxford English Dictionary*. New York: Oxford University Press. 1533.

² Stålhammar, M. (2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBoo. 13-20.

³ *ibid.*

⁴ *ibid.*

olika språk, bara på sina ursprungliga språk.⁵

III. Översättningsprocesser

III.1. Det finns många översättningsprocesser. För att en översättare ska kunna översätta en text så troget så möjligt måste han översätta den från källspråket. Översättningsprocesser kan delas in i två grupper. I den första gruppen läggs tonvikten på källspråket och källtexten, och i den andra gruppen på det språk och kultur som texten ska vara översatt till. Baserat på det, innehåller den första gruppen ord-för-ord, ordagrann översättning, trogen översättning och semantisk översättning, och den andra gruppen innehåller anpassning, fri översättning, idiomatisk översättning och kommunikativ översättning.

III.2. Ord-för-ord är det interlinjära sättet för översättning som respekterar varken grammatiken eller syntaxen av målspråket. Den översätter orden i den ordning som de är skrivna. I denna typ av översättning har varje ord översätter separat. I den ordagranna översättningen har källspråkets grammatiska konstruktioner sina korrespondenter i målspråket, men de lexikaliska helheter är fortfarande separata. Trogen översättning tar hänsyn till de grammatiska reglerna av målspråket och dess mål är att översätta texten så trovärdigt som möjligt till originalet, dvs. som författaren föreställde sig det. I trogen översättning kommer kulturspecifika termer inte att översättas. Semantisk översättning ägnar uppmärksamhet åt textens estetiska värde och tillåter små avvikelser från ordagrann översättning för att göra texten mer meningsfull. Kulturella termer kan översättas, men inte med målkulturens motsvarigheter.

III.3. Anpassning är ett sätt att översätta som oftast används för att översätta dramer och poesi. Under denna översättning överförs teman, figurer och handling men man söker inte motsvarigheter till enstaka ord, fraser eller t.o.m. satser. Fri översättning är inte en klassisk översättningstyp. Det översätter innehåll, men utan den ursprungliga formen, och den använder parafrasering. Idiomatisk översättning överför meddelandet från källtexten, men använder målspråkets vardagsuttrycker, idiom etc., vilket förändrar betydelsen. Kommunikativ översättning översätter källtexten på ett meningsfullt och tydligt sätt, och dess mål är att göra den översatta texten både betydelsemässigt trogen och språkligt acceptabelt och förståeligt för läsaren. Översättaren kan korrigera den dåligt skrivna källtexten enligt

⁵ Stålhammar, M. (2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBoo. 13-20.

komunikativ översättning och kan även användas av kulturella motsvarigheter om det behövs.

IV. Om översättning i litterära texter

IV.1. För att översätta den skrivna texten måste vi vara bekanta med dess sammanhang. Översättningen av en text ska matcha källspråket, dvs. orden ska väljas på ett sätt som i slutändan förblir i samma sammanhang. Catherine Porter, professor emerita i franska vid New York University och själv erfaren översättare, ger några exempel på vad som behöver göras före översättningen. Hon anser att det är viktigt att uppmärksamma det sammanhang där den ursprungliga texten var; det kan handla om litterärt, historiskt, politiskt, retoriskt, socialt, ekonomiskt, religiöst, kulturellt sammanhang osv. På grundval av detta är det nödvändigt att anpassa texten så att den är sammanhängande på det språk som den är översatt till.⁶

IV.2. En av de viktigaste sakerna i en specifik text, som också kännetecknar den, är stil. Stilen är en del av texten som är svårast att översätta till ett annat språk. Om en översättare vill översätta texten så troget som möjligt, måste han först vara uppmärksam på några viktiga saker. Det är viktigt att se om avvikelserna i den ursprungliga texten är en del av kulturen i källspråket, hur den ursprungliga texten uppfattas av författaren och läsaren, och om texten är karakteristisk för författarens verk eller om den är avvikande.⁷ En annan viktig sak som översättaren måste ta hand om är att man måste vara trogen mot sin egen läsning, dvs. den tolkning som man förmedlar till följande läsare på sitt eget språk. Det finns ”signalement” för texten som kan hjälpa till att bestämma stilen. Bland dem är vokabulär (är de ord som används vanliga eller ovanliga, eller kanske på något sätt speciella), användning av lokala/regionala idiom och metaforik (återkommande eller symbolisk), ordlekar, grammatiska avvikelser (de är typiska för talspråk, barnspråk och dialekt) syntaktiska drag (meningslängs), talspråk (slang, dialekt etc.) och referenser till andra texter (efter existerande översättningar).⁸

IV.3. En annan sak som översättaren måste tänka på samtidigt som man översätter är grammatik. Grammatik kan sällan avvika, men kan visa felaktig användning av ett språk, som ”bruten svenska”. I det här fallet är det nödvändigt att korrigera fel på det språk som det översätts till. Men det betyder inte att översättningar kommer att låta bättre, eftersom de måste anpassas under översättning. Eftersom olika språk har olika språkssystem finns det ofta

⁶ Stålhammar, M.(2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBoo. 104-105.

⁷ *ibid.* s. 105-107

⁸ *ibid.*

svårigheter. Till exempel har många finsk-ugriska och slaviska språk, som kroatiska, inte någon bestämd artikel, vilket kommer att framgå av exemplen på drama "Fröken Julie" och "Gospođica Julija", medan andra språk klarar sig utmärkt utan genuskillnader. Översättaren bör noggrant läsa och bearbeta texten för att texten ska kunna vara så bäst översatt och förstått som möjligt, med så få fel som möjligt.⁹

IV.4. Att tänka på syntax är också nödvändig för när man översätter. Översättaren behöver vara uppmärksam på meningslängd, ordföljd, interpunktion, satsfogningar, informationsföljd och styckeindelning.

Angående meningslängd är det möjligt att skilja åt korta och långa meningar. Korta meningar kan ge ett mycket starkt intryck, speciellt i dramatexter. I dramatexter, de korta meningar är också ofta ofullständiga, bara för att uppnå det intryck. Men, det är inte ovanligt att meningarna är till och med ofullständiga. I kombination med långa meningar kan de understryka eller bekräfta något, eller kanske avsluta någonting. Dessutom kan de också indikera en paus. Men, om de är bundna till längre meningar, kan deras funktion försvinna. Långa meningar tjänar till att beskriva eller förklara något. De behåller orsaken och verkan. De kan vara rytmiskt relaterade, vilket gör dem svåra att översätta till ett annat språk.¹⁰

Ordföljd i meningar kan ytterligare komplicera översättningsprocessen. Varje språk har sina egna regler, vilket innebär att de skiljer sig åt från varandra. Till exempel, medan svenska är baserad på subjekt-predikat-objekt ordföljd, med huvudregeln att verbet alltid ska vara på andra plats i meningen, är detta inte nödvändigt på andra språk, som t.ex. japanska, där verbet finns på sista platsen i meningen. Många författare använder interpunktion för att underlätta läsarens tolkning och förståelse av texten. Ibland har interpunktion en ytterligare avsikt, men det kan inte alltid överföras under översättning.¹¹

För satsfogningar är konjunktioner de viktigaste. Författarens mål är att förenkla textens förståelse, men han måste ta hänsyn till att överdriven användning av konjunktioner kan vara "förolämpande" för läsaren.¹² När det gäller informationsföljd, lägger vissa språk till ytterligare information före dem som är nödvändiga i meningen, som t.ex. engelska och franska. På svenska är det vanligt att först förmå viktig information, och sedan lägga till ytterligare information. En orsak till detta är att man på svenska först måste ge information

⁹ Stålhammar, M.(2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBoo. 126-127.

¹⁰ *ibid.* s. 127-132

¹¹ *ibid.*

¹² *ibid.*

om subjektet, så att meningen kan vara meningsfull att fortsätta. Styckeindelning tjänar till att författaren kan kontrollera läsoplevelsen med dem.¹³

V. Dramaöversättning

V.1. När översättare översätter ett drama, måste han eller hon notera om dramat var ursprungligen skrivet i dialekten. Om det var så, måste översättaren bestämma huruvida denna dialekt kommer att motsvara översättningen, dvs. om den kan överföras när översättaren översätter. Det är möjligt att en del av dialekten kan överföras till ett nytt språk, men vanligtvis är det väldigt svårt. Dessutom ska översättaren vara uppmärksam på detaljerna i texten som översätts, till exempel slang, vulgaris etc. som kan vara ett problem. Läsaren eller publiken kan ha en negativ reaktion om översättningen av dessa uttryck är ordagranna översatta till ett nytt språk. Ett annat av de problemen som uppstår vid översättningen är sätten på vilken dramat är skrivet, t.ex. det kan vara i vers, eller kanske i en kombination av vers och prosa.¹⁴

V.2. Kulturen är också nödvändigt att uppmärksamma. Om vissa kulturella egenskaper förändras i översättningen, kan det också ge en negativ reaktion, t.ex. om handling är i Frankrike, är det mer logiskt att figurer dricker vin än te. Enligt Lefevere, "there is practically no theoretical literature on the translation of drama as acted and produced" (1980: 178), med vilket han vill säga att dramatexter är begränsade till vad som finns på papper. Men under tiden kom det till det stora framsteget när det gäller den här frågan och mer uppmärksamhet blev given på sätten som människor använder att formulera olika uträkter, ansökan och andra när de kommunicerar. Precis är det vad som översättaren ser som intressant när han eller hon översätter dramat, hur kan han eller hon överföra sådana konstruktioner till ett nytt språk.¹⁵

V.3. När drama utförs är det viktigt att skilja mellan två aspekter. Den första är en del av texten som når publiken direkt, och det är de repliker som skådespelare säger. Den andra är de beskrivningar och scenanvisningar som publiken inte kan se eller höra, och det är den icke-verbala aspekten. Översättaren måste tänka på "flödet" av replikerna och hur de vill komma i

¹³ Stålhammar, M. (2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBoo. 127-132.

¹⁴ Baker, M. (2001) *Routledge encyclopedia of translation studies*. Padstow: Routledge. 71-74.

¹⁵ *ibid.*

kontakt med den ”ohörda texten”.¹⁶ Knepler (1961: 33) diskuterar i sin artikel om översättning som kan inte vara ordagrann, eftersom det finns många historiska, ekonomiska och andra kontexter som är viktiga för den dramatiska effekten. Han pratar om tre grundfaktorer vilka översättaren måste följa för att nyskapa effekten. De är ”sättet att spela” (traditionerna och konventionerna av dramatik som skådespelare är i relation med), ”sättet att prata” (olika lingvistiska och paralingvistiska aspekter, som tempo och rytm, men också gester) och ”sättet att leva” (intellektuella, filosofiska eller kulturella aspekter av en tradition).¹⁷ Bassnett (2002: 5) pratar om relationen mellan originalet och översättningen, och hur de brukade tidigare uppfattas ”post-kolonialt”. Han också säger att översättaren kommer in i bilden som ett slags ”befriade” (ibid., 6) och att ”dramatexten skulle alltså befriade från sin originalform och –sammanhang och få ”nya (kulturpassade) kläder.””¹⁸

V.4. Översättaren är också en kulturmedlare. Översättarens uppgift är att förklara och avpassa de verbala och icke-verbala signaler i ett drama som kan uppfattas som kulturspecifika. Lefevere (2000: 236-237) diskuterar om argumentet att översättningen alltid strävar efter att avpassa sig till kulturen, för att göra läsarens text så nära som möjligt till vad som han eller hon är van vid. Peghinelli (2012: 26) föreslår några redskaper som får begagnas i avvikelser från originalet, för att bevara det som är viktigt och dramatiskt i en översättning. Det inkluderar adaptation, interpretation, parafrasering, modernisering, och förståelse och samarbete med skådespelarna eller någon annan.¹⁹

VI. ”Fröken Julie” och ”Gospodica Julija”

VI.1. ”Fröken Julie” är ett naturistiskt drama av den berömda svenska författaren August Strindberg, som föddes 1849. Dramat skrevs 1888²⁰ och utfördes för första gången 1889 i Köpenhamn.²¹ Ett av de många språk som dramat är översatt till är kroatiska, där det har titeln ”Gospodica Julija”.

¹⁶ Frakić, M. (2016) „*Hela texten en skådebana är*”: Den performativa aspektens betydelse vid dramaöversättning. Hieronymus 3 . 106-125.

¹⁷ ibid.

¹⁸ ibid.

¹⁹ ibid.

²⁰ Strindberg, A. (2014) *Fröken Julie*. Stockholm: Modernista.

²¹ Kölén, A. (2017) *En vakendröm där allt känns tillåtet*. Tillgänglig på:

https://www.malmostatsteater.se/sites/all/files/download/mst_froken_julie_web.pdf

VI.2. Dramat och dess översättning kan studeras med de tidigare nämnda översättningsmetoder som utgångspunkten. Här är några utdrag från både den svenska och den kroatiska versionen.²² Det är dock viktigt att notera att den kroatiska versionen av dramat inte översätts från källspråket. Översättningen av det svenska var tyvärr otillgängligt, så utdrag på kroatiska översätts från tyska.

”FRÖKEN: Var finner ni den i hast?

JEAN: Den skall ni finna, om vi vill bli min kompanjon!

FRÖKEN: Det kan jag inte, och jag äger intet själv.

Paus.

JEAN: Då förfaller hela saken ---

FRÖKEN: Och ---

JEAN: Det blir som det är!”

”GOSPOĐICA: Gdje li ćete ga naći u blizini?

JEAN: Mora da ga vi nađete, ako hoćete da mi budete kompanjon!

GOSPOĐICA: To ne mogu, sâma ne posjedujem ništa.

(Stanka.)

JEAN: Onda sve pada u vodu...

GOSPOĐICA: I...

JEAN: Sve ostaje kako je bilo!”

Översättningen av detta drama, liksom andra drama, är en anpassning. Men, om uppmärksamheten läggs på enskilda styckeindelningar är det möjligt att känna igen några andra sätt att översätta. I citatet ”Det kan jag inte,...” och den kroatiska versionen ”To ne mogu,...” användes ordagrann översättning, medan i andra halvan ”...och jag äger intet själv.” och ”...sâma ne posjedujem ništa.” användes trogen översättning. Också, ett annat intressant exempel är ”Då förfaller hela saken ---” och ”Onda sve pada u vodu...”. Den ordagranna översättningen skulle vara ”Onda cijela stvar propada ---”, men översättaren bestämde sig för att använda frasen ”pasti u vodu” ”falla i vattnet” i ordagrann översättning till svenska, vilket

²² Strindberg, A. (1993) *Fröken Julie Ett drömspel*. Södertälje: Fingraf AB.

Strindberg, A. (1997) *Naturalističke drame Igra snova*. Zagreb: Zvonimir Majdak. Översättning av Balić-Matetić, B., Budak, S., Buljan, M., Kulundžić, J. och Matetić, Z.

är ett exempel på idiomatisk översättning. I citatet ”Det blir som det är!” och ”Sve ostaje kako je bilo!” är det möjligt att märka ett annat byte som uppstod under översättningen. Det handlar om en grammatisk skillnad, med tanke på om verbet. I den första citatet är både verben, ”bli” och ”vara”, i presens formen, medan i den kroatiska versionen står det senare, alltså verbet ”biti” i preteritum. Allt detta gäller om samma sak görs av översättaren som översatte dramat till tyska.

VI.3. Nästa utdrag som jag vill kommentera är fröken Julies monolog. Den kroatiska översättningen följer efter svenska texten.

”FRÖKEN: Ni säger så bara; - och för övrigt: mina hemligheter känner eljes var man. – Ser ni, min mor var av ofrälse härkomst, något mycket enkelt. Hon var uppfostrad i sin tids läror om jämlikhet, kvinnans frihet och allt det där; och hon hade en avgjord ovilja för äktenskapet. När därför min far friade till henne, svarade hon att hon aldrig ville bli hans hustru, men att han gärna kunde bli hennes älskare. [...] Huset, stallet och ladugården brunno av, och det undet särdeles egna omständigheter som läto misstänka mordbrand, ty olyckan inträffade dagen efter assuranskvartalets utgång, och premierna som insänts av min far blevo genom budets slarv fördröjda, så att de ej hunno fram i rättan tid.”

”GOSPOĐICA: To vi samo tako govorite – i, uostalom, moje tajne zna inače svaki čovjek. – Vidite li, moja majka nije bila plemićkoga roda, bijaše posve jednostavna. Odgojili je u duhu njena vremena, u jednakosti, slobodi žena i svemu tome; i ona je osjećala izrazitu odvratnost prema braku. Kad je onda moj otac zatražio njenu ruku, rekla je da nikada ne bi htjela postati njegovom ženom, ali... onda je to ipak postala. [...] Kuća, staje i štaglji izgorješe, kako je vatru netko podmetnuo, jer se nesreća dogodila baš onoga dana, kad je istekao kvartal za osiguranje, a premija, koju je moj otac poslao, nije stigla u pravo vrijeme, jer se poslanik negdje zadržao.”

I monologen är det möjligt att märka den intressanta skillnaden i citat ”...svarade hon att hon aldrig ville bli hans hustru, men att han gärna kunde bli hennes älskare.” och ”...rekla je da nikada ne bi htjela postati njegovom ženom, ali... onda je to ipak postala.” Översättaren använde ett annat sätt att skriva översättningen än författaren i den källtexten, förmodligen för att få en rytm och en bättre förståelse av översatt text. Dessutom är översättningen betydelsemässigt helt annorlunda än originalet. Julie säger att hon skulle älska om Jean var

hennes älskare, men i den kroatiska översättningen sägs att hon blivit det vad hon inte ville bli, nämligen hans hustru. Vi kan ta hänsyn till att det är, kanske, översatt som det från tyska. I detta fall använde översättaren den fria översättningen. En annan skillnad ses i den stil med vilken där de två versionerna är skrivna. I den svenska versionen är monologen uppdelad i två styckeindelningar, som kan ses i citat "...och under inflytande av sin passion, antog han villkoren./Men nu var han utestängd från sitt umgänge och hänvisades på sitt husliga liv,...", medan i den kroatiska versionen är hela texten i ett och samma stycke. Övantstående utdrag nämndes inte tidigare, även om det är del av citatet. Här är den största skillnaden i denna monolog. Bland citaten "...men att han gärna kunde bli hennes älskare." och "Jag kom till världen – mot min mors önskan efter vad jag kunnat förstå." i den svenska versionen finns en annan del av texten, som i den kroatiska versionen helt enkelt försvunnit, "...onda je to ipak postala. Ja sam došla na svijet. – Koliko ja znam, protiv volje moje majke.". Det också gäller om samma sak görs när dramat var översatt till tyska.

VI.4. I ett annat exempel ur samma drama är det möjligt att märka likheter och skillnader som finns i översättningen.

„JEAN: Ja, men ---

Det ringer två skarpa slag i klockan; Fröken störrar upp; Jean byter om rock.

JEAN: Greven är hemma! - Tänk om Kristin ---

Går till talröret; knackar och lyss.

FRÖKEN: Nu har han varit i chiffonjén?

JEAN: Det är Jean! Herr greve! -Lyss. (*Obs.: åskådaren hör icke vad greven talar.*)- Ja, herr greven! -Lyss.- Ja, herr greven! Straxt! -Lyss-. Genast, herr greven! -Lyss.- - Jaha! Om en halv timme!"

”JEAN: Da, ali... (*Zvono žestoko zazvoni dvaput; gospođica skoči. Jean obuče livreju*): Grof je kod kuće! Ako je sad Kristina... (*Ide na telefon, lupka i sluša*).

GOSPOĐICA: Da li je bio kod pisaćeg stola?

JEAN: Ovdje Jean! Gospodine grofe! (*Sluša, gledaoci ne čuju što grof govori*): Da, gospodine grofe! (*Sluša*): Da, gospodine grofe! Odmah! (*Sluša.*) Odmah, gospodine grofe! (*Sluša*): Daaa! Za pola sata!"

För detta exempel gäller det också att ovannämnda saker översätts på samma sätt från tyska. I

det här korta exemplet är det mycket som märkbar. Först är det märkbart att stilen i vilken texten är skriven inte är den samma. I den svenska versionen är Jeans repliker åtskilda från varandra med scenanvisningar, medan de i den kroatiska versionen fortfarande är en del av en replik. Det är också möjligt att märka olika sätt att skriva scenanvisningar. I den svenska versionen separerades de av - tecknen, eller är i en ny linje, medan de i kroatisk version skiljs åt av parentes. En annan sak som har kommit upp i den kroatiska översättningen är små grammatiska skillnader. Scenanvisning "Sluša" har skrivits flera gånger på ett annat sätt. En variant är "(Sluša):" och den andra är "(Sluša.)". När det gäller själva översättningen är fri översättning återigen tillgänglig, som det kan ses i exemplet "Tänk om Kristin ---" och "Ako je sad Kristina...". Den ordagranna översättningen skulle vara "Misli na Kristin", men översättaren bestämde sig för en något annorlunda översättning.

VII. Slutsats

Översättare använder en rad olika översättnings för att göra sin översättning så nära så möjligt till originalet. Det finns en stor skillnad mellan översättning och tolkning av en text. Det är av den anledningen som översättare använder många översättningsmetoder, så att översättningen inte blir en tolkning. När översättare översätter en dramatext, är det nödvändigt att uppmärksamma den stil som källtexten är skriven på, samtidigt som man tar hand om grammatik, syntax och andra viktiga saker. Jag använde drama "Fröken Julie" av August Strindberg som ett exempel. Där visade jag några av översättningsprocesser. Dramat är intressant för jämförelse, för det är möjligt att märka många skillnader mellan originalet och den kroatiska versionen i bara en kort utdrag, men även om de skiljer sig åt några stunder, behåller båda versionerna samma betydelse och innehåll.

Sažetak

U ovom seminarskom radu bavila sam se proučavanjem prevođenja te prevođenja na temelju drame "Fröken Julie" Augusta Strindberga, i njezinog hrvatskog prijevoda, "Gospođica Julija". Najprije sam kratko proučila prevođenje teksta općenito, razlikujući ga od interpretacije teksta. Zatim sam posvetila pažnju prijevodnim procesima, koji su i što ih razlikuje jedne od drugih, s fokusom na dva glavna aspekta – je li fokus na jeziku s kojeg se prevodi ili na jeziku na koji se prevodi. Slijedeća točka bavi se prevođenjem književnih tekstova, na što je bitno obratiti pažnju, poput stila i gramatike. Zadnja točka koju sam istražila prije prijelaza na primjere drame jest prevođenje dramskih tekstova, tj. koje se stvari trebaju poštivati i sl. U nekoliko primjera dijelova drame "Fröken Julie" i hrvatske verzije "Gospođica Julija" usporedila sam načine na koje je prijevod nastao te razlike između švedske, originalne verzije, te hrvatskog prijevoda. Pri tome sam navela načine prevođenja koji su korišteni te druge stvari po kojima prijevod odgovara, ili ne odgovara, svom originalu.

Abstract

In this seminar I was studying translating and translating based on the drama "Fröken Julie" by August Strindberg, and its Croatian translation, "Gospođica Julija". Firstly, I studied the translating of texts in general, distinguishing it from the interpretation of a text. Then, I paid attention to the translation processes, which they are and what distinguishes them from one another, with focus on two main aspects – is the focus on the language we are translating from or the language we are translating to. Next part is about translating literary texts, what is it important to pay attention to, like grammar and syntax. The last part I studied before going to the examples of the drama is the translating of dramatic texts, ie which things should be respected while doing so, and so on. In some examples of parts of the drama "Fröken Julie" and Croatian version "Gospođica Julija" I compared the means by which the translation came to be and the differences between the Swedish, original version, and the Croatian translation. While doing that I mentioned the processes of translating which were used and other things by which the translation matches, or don't match, its original.

Litteraturförteckning:

Baker, M. (2001) *Routledge encyclopedia of translation studies*. Padstow: Routledge.

Stevenson, A. & Waite, M. (2011) *Concise Oxford English Dictionary*. New York: Oxford University Press.

Strindberg, A. (2014) *Fröken Julie*. Stockholm: Modernista.

Strindberg, A. (1993) *Fröken Julie: Ett drömspel*. Södertälje: Fingraf AB.

Strindberg, A. (1997) *Naturalističke drame: Igra snova*. Zagreb: Zvonimir Majdak.
Översättning av Balić-Matetić, B., Budak, S., Buljan, M., Kulundžić, J. och Matetić, Z.

Stålhammar, M. (2015) *Att översätta är nödvändigt*. Falun: ScandBook.

Kölen, A. (2017) *En vakendröm där allt känns tillåtet*. Tillgänglig på:

https://www.malmostadsteater.se/sites/all/files/download/mst_froken_julie_web.pdf